

Creating Closeness

פרשת תרומה תשע"א

2 יקח לי תרומה

Artscoil - Steve Chwast

HASHEM spoke to Moses, saying: **2** Speak to the Children of Israel and let them take for Me a portion, from every man whose heart motivates him you shall take My portion.

3 This is the portion that you shall take from them: gold, silver, and copper; **4** and turquoise, purple, and scarlet wool; linen and goat hair; **5** red-dyed ram skins, tachash skins, acacia wood;

6 oil for illumination, spices for the anointment oil and the aromatic incense; **7** shoham stones and stones for the settings, for the Ephod and the Breastplate.

8 They shall make a Sanctuary for Me — so that I may dwell among them — **9** like everything

"ויקחו לי תרומה — הה"ד" כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" — אל תעזבו את המקח שנתתי לכם. יש לך אדם לוקח מקח כי יש בו זהב ואין בו כסף, יש בו כסף ואין בו זהב. אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר וכו'. יש בו זהב שנאמר וכו'. ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו, אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי, כביכול נמכרתי עמה, שנאמר: "ויקחו לי תרומה". (ופי': כביכול לי, היינו אותי אתם לוקחים — מפרשים).

משל למלך שהיתה לו בת יחידה. בא אחד מן המלכים ונטלה בקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו. אמר לו: "בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול. לומר לך אל תטלנה איני יכול. לפי שהיא אשתך. אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך קיטון (חדר) אחד עשה לי שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי". כך אמר הקב"ה לישראל: "נתתי לכם את התורה. לפרוש ממנה איני יכול. לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי, שאדור בתוכו, שנאמר: "ועשו לי מקדש". (מד"ר).

שעט ניסן תרומה לימודי

5

(כה, ב) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה. ש"ר, ויקחו לי תרומה הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו וכו' משל למלך שהיתה לו בת יחידה וכו' אלא זו טובה עשה לי, שכ"מ שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם וכו' כך אמר הקב"ה לישראל, נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכ"מ שאחם הולכים בית א' עשו לי שאדור בתוכו, שנא' ועשו לי מקדש.

כתיב את שכתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'. מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מא-ליקין אני ה' (קדושים). תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים [ברכות ז'].

לימדנו חז"ל במשל למלך שהיתה לו בת יחידה וכו' הצורך שיש בכנין בית המקדש, והלא יפה מהו, מלא כל הארץ כבודו, ואיך, ולאיוה צורך, אפשר לצמצם שכנינו לבית, והלא שמים ושמי השמים לא יכלכלוך, ואיוה בית אשר תבנו לשמי.

* פתגם העולם, "שמרוב האילנות א"א ליראות את היער". ולפעמים בעסק בתורה שהיא רחבה מארץ מדה, עלול האדם לשכח את נותן התורה, ושתכליתה ומגמתה של התורה היא תשובה ומעשים טובים ויראת שמים, ונדמה כאילו העסק בתורה, בהגדרת דיניה, וכבודת האדם למצולותיה שעומק מתהומות הים, היא תכלית בפני עצמו. וכאילו יראת שמים הוא ענין טפלי ואגבי שרק עמי הארצים עוסקים בה.

וכדי שלא לטעות טעות גדול כזה, צייתה התורה לבנות בית לה', שישמש כסמל של שכנינו במחנה, שנותן התורה הוא עמנו, עם התורה שנתן לנו.

וכזה עולה יפה סמיכות הפרשיות של קבלת התורה, עם מצות מוצב אדמה תעשה לי לואלה המשפטים אשר תשים לפניכם. ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מוצב לומר לך שתשים סנהדרין

סופר

תרומה

כתב

שכר

4

ויקחו לי תרומה. במדרש [נרנא לג, א] כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, וצריך להבין מה ענינו לכאן.

ואקדים לפרש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דהול"ל ושכנתי בו, ונ"ל כי אף שהמקדש מקדש ומטהר את ישראל וקב"ה שוכן בתוך המקדש, מ"מ יוכל להיות שיהיו ישראל קלים בשמירת התורה ע"י זה, כי קודם בהמ"ק לא היה להם במה להתכפר

אם יחטא אדם לה', והיה צריך לשמור עצמו מכל עון וחטא ומכשול, אבל כשיבנה בהמ"ק יהיה להם מקום לכפר כשיחטאו, וא"כ לא ישמרו עצמם מלבוא לחטא; ולא יקוין כל מחשבותם על ה' וקיום תורתו.

ולכן הזהיר ה' ועשו לי מקדש, אבל לא יסירו אותי מלבכם ע"י זה, ואמר ושכנתי בתוכם כי תמיד אהיה תקוע בלבכם ויוכרו אותי תמיד למען הקים חוקותיו ותורתו.

ולכן אמר ה' יתברך ויקחו לי תרומה לשמי לכבודי ולא לטובתם והנאתם. ואתי שפיר המדרש כי לקח טוב נתתי לכם, היינו בהמ"ק וקרבתו, תורתי אל תעזבו, דהיינו שלא תעזבו ע"י זה תורתי שנתתי לכם

וכהנ"ל:

6 אצל המקדש. וסוף פרשת משפטים חזרת למתן תורה, ולכריתת ברית בין בני' וה', ופרשת תרומה עוסקת עם בנין ביה"מ.

הקב"ה נתן לנו את התורה [יתרו], ובנין המוצב בא ללמדנו שלאחר נתינת התורה לא עזב לנו ואת התורה, מוצב אדמה תעשה לי.

וציחה לנו על המשפטים שבין אדם לחבירו, חמש"א, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, שהרי זאת היא תפקידה של התורה לשפר ולזכך הנהגות בני אדם שינהגו בדרך הטוב והצדק, וכשתהיו עוסקים במשפטים, אל תשכחו כי המשפט לא-ליקים הוא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

* ויש להבהיר הענין ביתר שאת, שלימד ועסק בתורה ענינה תמיד קבלת התורה בתחלה, וכאילו שומעים אנו את הוד הקול אנכי ה' א-ליקין וכו', ותכליתה להביא לקירבת ה', ובכל דרכיך דעה — ולא לעשות כביכול פירוד בין הקב"ה — נותן התורה — ותורתו.

8 9

הוא הדבר בענינו. בעת שאדם לומד תורה, הקב"ה הוא רבו, ובאמת הוא מסייעו להבין את דברי התורה, שהרי על זה אנו אומרים בברכת התורה "המלמד תורה לעמו ישראל", וכן כתיב "אני ה' מלמדך להועיל". הכל בלשון הווה. ויותר מזה מצאנו,

שהדיבורים גופא שמדבר אדם בדברי תורה נאמרים באותה שעה ע"י הקב"ה למעלה. כדאיתא במסכת חגיגה (דף טו). שאומר הקב"ה מאיר בני אמר וכי עייש, וכן במסכת גיטין (דף ו' ע"ב), דפליגי ר' אביתר ור' יונתן בענין פילגש בגבעה ואשכחי ר' אביתר לאלהיו ושאלו במאי עסוק הקב"ה, וענהו, בפרשה של פילגש בגבעה. שוב שאל ר' אביתר "ומאי קאמר באה", ענה אלהיו: שהקב"ה אומר: "יונתן בני כך הוא אומר, ואביתר בני כך הוא אומר". א"ל: "ח"ו ומי איכא ספיקא קמי שמיא". א"ל "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", כלומר דברי שניהם אמת. הרי לנו שמושם שבעת שלמדו אמרו דברים אלו, גם הקב"ה אמר עמהם.

בזה יתבאר היטב: "הבן יקיר לי אפרים", אימתו? — "אם ילד שעשועים". כידוע נקראת התורה "שעשועים" כמ"ש "ואחיה שעשועים יום יום", וא"כ ילד שעשועים היינו בן תורה, לפי"ז שנאמר כאן שאימתי נעשים בני ישראל בני יקירים להקב"ה, בשעה שהם עוסקים בתורה. אלא שעדיין יש לשאול, והלא כל המצוות הינן חביבות בעיני השייט, מדוע א"כ דוקא כשעוסקים בתורה נעשים יקירים? ע"ז ממשיך הפסוק ואומר: "כי מידי דברי בו" — והיינו, מאז שהאדם למד בתורה ה' ובאותה שעה הרי גם הקב"ה, כביכול, דיבר באותם דברים גופא (וזה כוונת "דברי בו"), מאז נעשה חביב מאד אצלו. כי הוא תלמידו. על כן: "זכור אזכרנו עוד, ע"כ המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה"י" — והיינו שבזכות לימוד התורה, יזכרנו ה' וירחמנו לנצח בכל הדברים שיזדקק להם עכ"ל.

מסקנת הדברים, "שאוירתא" היא החישוב הכורך יחד בברית נצח את קודשא בריך הוא, עם עמו ישראל. ע"י לימוד התורה זוכים הכלל והיחיד להשראת השכינה, ולהיות בני יקירים וחביבים למקום. חיזוק נפלא יכולה להיות הידיעה, שבכל עת שאדם עוסק בתורה, הוא נעשה תלמידו של הקב"ה, המלמדו והגורס יחד עמו את גרסתו. אשרי העם שככה לו!

והסבירו המפרשים, ששונה תקנה זו שתקנו חכמים לקרוא את המגילה, יותר מתקנה דרבנן אחרת, שבכל תקנה דרבנן הציגו לעשות את המצוה נובע מכח המקרא ד"לא תסור", אבל על מקרא מגילה נאמר: "קימו למעלה מה שקיבלו למטה", משמע שיש לצינוי לקרא המגילה כעין תוקף מדאורייתא ולא ככל תקנת חכמים, ויש לזה נפקא מינה למעשה, שבספק במקרא מגילה אזלינן לחומרא, כשם שספק דאורייתא לחומרא לכמה פוסקים, (כן דעת הפרמ"ג, משבצ"ז ס"ו תרצ"ב סק"ג, הובא במשנ"ב שם ס"ק ט"ז), מה שאין כן בשאר תקנות דרבנן, בספיקן אזלינן לקולא.

ג. וצריך ביאור, מכח מה היה לחכמים היכולת לתקן כזאת תקנה, שתקבל כעין תוקף מדאורייתא, עד כדי כך שמשמיה הסכימו עמהם, דכתיב "קימו וקבלו היהודים" — "קימו למעלה מה שקבלו למטה".

ונראה לבאר לפי דברי המדרש דלעיל, שבשעה שמסר הקב"ה את התורה לישראל, כביכול נמכר הוא עמה, ועל כן בשעה שכלל ישראל מקבלים על עצמם עול תורה בגדלות, אז זוכים הם להשראת השכינה בעוצמה כזאת, שיכולים הם לתקן תקנות שמקבלים תוקף כעין דאורייתא, שרק אחרי שהשרה ה' שכינתו על עמלי התורה, זכו הם לתקן את תקנת מקרא מגילה, תקנה שקיבלה עוצמה, כעין מצוה מדאורייתא.

אם כן, מה שכתוב בדברי המדרש שהקב"ה נמכר עם התורה, לא קאי דוקא לסמל את השראת השכינה בישראל בשעה שיש משכן, אלא אף בגלות כשאין משכן, וכלל ישראל עמלים בתורה, אז הקב"ה מחזיק אותם בחזקת ה"ד, ושומר על מצבם הרוחני ומשרה שכינתו בתוכם, שבמקום שיש תורה יש גם את השראת השכינה עמה.

לומר שבין התורה ובין המשפט, אין הם כתוספת של ידיעות לאדם, שע"י ריבוי ידיעת הפרטים של התורה והמשפט, אין בזה סיבה כשלעצמה להצליח בלימוד התורה ובמשפט, אלא תמיד זקוק האדם להתחבר עם התורה. ואז יזכה לכוון לאמיתיה של תורה.

ובזה מובנים דברי המדרש, "אמה הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורת, כביכול נמכרתי עמה", שיש צורך שיהא הקב"ה עם הלומד בשעת עמלו בתורה, ורק אז אפשר להבין ולהעמיק בתורה בלי סוף, ואז ה' משרה שכינתו בלב המעיינים, והיגיעים בתורתו.

ויש לבאר, דכיון שמפרש כאן המדרש דעיקרו של משכן (וכן הביהמ"ק) הוא מושם שהקב"ה שנתן לנו את התורה אינו רוצה ואינו יכול לפרש ממנה, ומכיון שנתן לנו את התורה והיא צריכה להיות אצלנו לכן ביקש שיעשו לו מדור שידור בתוכו, וכדמיון שאמר המדרש על אחד מן המלכים שלקח בחו של מלך שאינו יכול לפרוש הימנה, ואינו יכול לומר לו אל תטלה שהרי אשתו היא, ולכן מוכרח המלך אבי הבת לדור גם הוא ביחד עמהם, אבל בהמשל מובן שכל זה הוא אם המלך הוא שלקח בתו של מלך ידור עם אשתו ויכבדה כראוי, ואז מוכרח המלך אבי הבת לדור גם הוא ביחד עם בתו וחתנו בכל מקום שהולכים לשם, אבל

אם חתן המלך שלקח את בתו לא יכבדה כראוי ויעזוב אותה לנפשה, אז מובן שהמלך אבי הבת לא ידור עם חתנו באשר הוא חולץ, אלא יעזוב אותו לנפשו, כי מה לו לחתנו כשאין בתו עמו; וכדמיון הוה הוא הקב"ה עם ישראל, שאם ישראל יעזבו ח"ו את התורה ולא ילמדו אותה כראוי ולא יקיימוה, א"כ נמצא שאו אין החורף נמצאת אצל ישראל חלילה, לכן גם השכינה תסתלק ח"ו מהם, כי כל עיקר השראת השכינה בישראל הוא בגלל התורה, ואם תורה אין כאן גם השכינה לא תהא עמהם, ועל זו הכוונה מתחיל המדרש בפסוק כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, כיון שרוצה לפרש בויקחו ל"י תרומה דהיינו שכביכול ישראל לוקחים עמהם את השכינה, וכיון שהשכינה יורדת בשביל התורה, וכמו שאמר לפרוש הימנה איני יכול, א"כ אתם צריכים להיות והירים ביותר שלא לעזוב את התורה, וזה שאמר כי לקח טוב וגו', אל תעזבו את המקח שנתתי לכם, היא התורה שבשבילה אני משרה שכינתי ביניכם ובשבילה אני מצוה לכם ועשו לי מקדש.

9

אמרי חיים - תרומה

קיא

שמי שמכרו נמכר עמו (בתמיה), אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורת, כביכול נמכרתי עמה, שנאמר ויקחו לי תרומה, עכ"ל. ופירש בפירוש "מתנות כהונה", שהמדרש דרש כאילו כתוב בפסוק: "ויקחו אותה".

וצריך ביאור, מה הפירוש שהקב"ה כביכול נמכר עם התורה לישראל.

ובפשטות, ביאור הדברים הללו הוא, שהקב"ה אמר שע"י שכלל ישראל יקיימו את ציווי התורה ויבנו את המשכן, תהא השראת השכינה בישראל, וזהו הפירוש שהקב"ה נמכר עם התורה, שכאשר מקיימים ישראל את ציווי התורה על בית המשכן, זה הגורם שה' ישכן שכינתו בישראל.

אמנם נראה לבאר, שיש בענין זה שהקב"ה כביכול נמכר עם התורה הסגו עמוק יותר, שהמכוון בדברי חז"ל הוא שכאשר יש עמל התורה בכלל ישראל, אז הקב"ה משרה שכינתו על העוסקים בתורה, וזה הפירוש לדברי המדרש שהקב"ה נמכר עם התורה, שבכל מקום שעמלים בתורה, ה' בכבודו משרה שכינתו על ישראל, כיון שכביכול נמכר הקב"ה ביחד עם התורה לישראל, ולכן לאו דוקא בזמן שיש משכן שורה השכינה בישראל, אלא אף כשנחרב המשכן, וישראל שרויים בגלות, שייך שה' ישרה שכינתו עליהם וישמור את מצבם הרוחני, בכדי שלא יפלו ממדרגתם.

אבל בימי אחשורוש, שהתחזקו כלל ישראל בכוחות עצמם מחמת הגזירות, ואחר כך ראו את הנס, אז הבינו שאף בגלות, בזמן של הסתר פנים, יש אפשרות לשמור את המצב הרוחני שלהם, ולכן הסכימו לקבל את התורה מרצון. מתוך אהבת הנס שנעשה להם, שהבינו אז כלל ישראל שלא רק בשעת נסיים ה' מחזיק אותם, אלא גם לאורך כל הגלות, ה' לא מרפה מלשמור את מצבם הרוחני והגשמי.

ולפי דברי המדרש דלעיל (כדביארנו), כל זה נובע מכח הענין, שבשעה שנתן הקב"ה את התורה לישראל נמכר הוא עמה, ומחמת כן הוא שומר על עמלי התורה בכל מצב, ולכן כשכלל ישראל התחזקו והתבוננו בעשיית תשובה, הציל ה' אותם בעשית נס, שגרם לכך שיסכימו כלל ישראל לקבל התורה מרצון בימי אחשורוש.

ח. והנה איתא במדרש (ילקוט שמעוני אות שס"ד): "אמר הקב"ה לישראל, התורה היתה שלי, והמשפט שלי, ונטלתם אותם קחו אותי עמהם".

ובספר בית הלוי (על התורה פרשת תרומה) ביאר דברי המדרש, וז"ל: "הכוונה דעל הני שני דברים, אי אפשר לעמוד על אמיתותו, רק בעזר ה', ומשום הכי אמרו כל היושב, הקב"ה יושב ושונה כנגדו, דבלאו הכי אי אפשר לאדם לעמוד על סוד הדברים, רק הקב"ה כביכול יושב ומלמדו, וכמו שאמר הכתוב: 'ואתן דברי בפיך', וכמו שאמר הכתוב 'כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה', וכן המשפט אי אפשר לעמוד על צומקו, וגם משום חשש דין מרומה, רק בעזר ה', וכמו שהתפלל שלמה המלך ע"ה: 'ונתת לעבדך לב שומע, לשפוט את עמך הכבד הזה', ועל כן אמר הכתוב אלקים נצב בעדת אל, וזהו שאמרו במדרש: 'התורה שלי, והמשפט שלי' - כי רק אני יודע אותם, ואתם נטלתם אותה 'קחו אותי עמהם', כדי שאלמד אתכם לעמוד על עומקם".

וכן מצינו בנס פורים, שהיה שעת רפיון בכלל ישראל, וניסה ה' אותם גזירה, כדי לעוררם לחיזוק המצב הרוחני, ולהחזיר את ישראל ל מחצבתם, כמו שאיתא בדברי חז"ל (מגילה דף ל"ד): "אמר רבי אבא בר כו גדולה הסרת טבעת (פירוש: שהסיר אחשורוש טבעתו, ונתן להמן כדי ל גזירות), יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות, שנתנבאו לישראל, שכולן לא החזירו למוטב", וכל זה נבע מכח מה שהקב"ה נב נמכר עם התורה, ולכן בכל מקום שיש ליומדי תורה, מחזיק ה' אותם בר חיד, ודואג לשמור את מצבם הרוחני.

תרומה

עבודה

רלט

במדרש (רבה ל"ג א') ויקחו לי תרומה, ה"ד (משלי ד' כ') כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, אל תעזבו את המקח שנתתי לכם. דברי המדרש תמוהים, דמה שייכות פסוק זה לויקחו לי תרומה. גם ל"ב מה שמסיים במדרש, אל תעזבו את המקח שנתתי לכם, מה הוסיף בזה יותר על מה שנאמר מפורש בקרא.

עוד מצינו בדברי חז"ל (תולדות י"ו) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה וגו', ועשו לי מקדש. וז"ב מה השייכות. וכן ל"ב על דברי צעל הטורים שכתב, תרומה נוטריקון תורה מ', שיקחו המורה שניתנה למ' יוס. לכאורה מה ענינו לכאן למלאכת המשכן.

ובדי לבאר כל זה, נקדים מה שאמרו במדרש צפרשת יתרו (כ"ח א') וזה לשונם, עליה למרוס שצית שבי לקחם ממנות באדם (מהלים ס"ח י"ט), יכול מפני שצבה אותה נעלה חנם מ"ל לקחם, בלקיחה נמנה לו, יכול יהא תייב ליתן לו דמים, מ"ל ממנות, במתנה נמנה לו, ע"כ. וזה פלא, כי נראה כפותר דבריו מיניה וביה, בלקיחה נמנה לו או במתנה נמנה לו.

והענין יבואר, על פי מה שכתבו בספרי"ק, וביחוד האריך בזה בספרי"ק קדושת לוי צמחה מקומות (ע"י לקוטים ד"ה איתא במדרש ונקדושה א' לפורים ועוד), שדקדק על הפסוק כי לקח טוב נתתי לכם, דלכאורה הו"ל כי לקח טוב מכרתי לכם, או כי מתנה טובה נתתי לכם, למה פתח בלשון לקיחה וסיים בלשון נתינה. והעולה מדבריו הקדושים, כי ידוע מה דאיתא בזה"ק (ח"ג רכ"ב ע"ב) דכמו שיש לגוף רמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים, כן יש לגשמה רמ"ח אברים ושס"ה גידים

רוחניים. וכמו שאין חיות למרי"ג אברים וגידים הגשמיים אלא צמזון אכילה ושפיה, כך אין חיות למרי"ג אברים וגידים הרוחניים אלא בקיום מרי"ג מלות המורה, כי המורה היא חיות הגשמה, כמו שכתוב בזה"ק (ח"ג ע"ג ע"ב) קוב"ה אורייתא וישראל חד, כי נשמות ישראל והמורה הם משורש אחד, ועל כן נשמות ישראל קשורות אל המורה מטבעם, שאין להם חיות כי אם על ידי המורה.

ולכן לפי מדריגת וקדושת נשמת ישראל, היה מן הראוי שלא יערכו ליתן להם המורה ומלותיה, כי כשם שאין צורך ללמד את האברים הגשמיים לאכול ולשמות, כיון שהן מרגישים זאת מעצמן, כן לא היה מן הצורך ללמד את אברי הגשמה לקיים מרי"ג מלות המורה, כי האברים והגידים הרוחניים של נשמתן היו מרגישים זאת מעצמן, כי המורה והמלות הן חיות מטבע הנביאה.

אבל היות שנשמתו של אדם מלוכשת באברים וגידים גשמיים, לכן אין האדם מרגיש שהמורה היא חיות נשמתו, כי אבריו הגשמיים מסתירים על אברי נשמתו, שלא ירגיש את אור הגשמה. לכן נתן לנו הקב"ה את תורתו הק' ומלותיה, דאף שהאדם אינו מרגיש כי המורה היא חיות נשמתו, עם כל זה יוכל לקיים את

מלות המורה מפני שכך צוהו הצורה צ"ה. ובכח זה שיקיים מרי"ג מלות המורה בפשטות, יוכל לזכך ולטהר את מרי"ג אבריו וגידיו הגשמיים, כי מרי"ג מלות המורה מוכיח את מרי"ג אברי האדם, ועל ידי זה יזכה שיחגלו אללו אברי נשמתו, ואז יזכה להרגיש את אור המורה, ויזכה להרגיש כי המורה היא חיות נשמתו.

וזהו הענין מה שמצינו, שהאבות הקדושים קיימו את המורה, כמו שאמרו חז"ל (יומא כ"ח ע"ב) קיים אברהם אבינו ע"ה כל המורה כולה עד שלא ניתנה. ולכאורה מאין ידע אאע"ה את מלות המורה לפני שניתנו, אלא לפי שקידש וזיכך כל אבריו וגידיו, והפשיט עצמו מכל הבלי עולם הזה, ועל ידי זה ממילא נמשכו אברי נשמתו אחר המורה והמלות, כי זהו טבען. זאת הייתה מדריגת האבות הקדושים. אבל המוני העם מצני ישראל, אין בכחם לזכך את אבריהם הגשמיים מעצמן, כי אם על ידי שיקיימו מקודם המורה והמלות.

והנה לפני שהאדם זוכה לזכר אבריו על ידי המצוות והמלאות, ומקיים המצוות רק כפי אשר זוכה הבורא ב"ה, בעת ההוא המורה היא אללו בצחינת מתנה, כיון שלא זכה אליה על ידי עבודתו בזיכור וטיהור אבריו, אלא שהבורא ב"ה

מתנה לנו במתנה. אבל אחר שהאדם זיכר את אבריו, זוכה להרגיש את אור המורה, אז המורה אללו בצחינת לקיחה, כי לקיחה היינו כמשמלם אחיה דבר צשנלי הדבר שהוא לוקח, כן גם הוא זכה להשיג את אור המורה על ידי עבודת עצמו, וקנה אותה על ידי עבודתו.

וזהו שאמר הפסוק כי "לקח" טוב "נתתי" לכם, פי' כי באמת צריכה המורה להיות אללכם בצחינת לקיחה, שהתיו במדריגה זו שאברי נשמחם ירגישו מעטמן כי המורה היא חיות הנשמה, אלא מפני שהאברים הגשמיים מסתירים את אור הנשמה, לכן "נתתי" אותה לכם מקודם במתנה, כדי שזכח קיום תרי"ג מצוות המורה, יהא זכחכם לזכר תרי"ג אצריכס וגידים, ולטהר עצמכם מכל מאות עולם הזה והבלי, ועל ידי זה תזכו שהמורה תהא לכם בצחינת לקיחה.

ובזה יזנו דברי המדרש שהזכרנו צריש דברינו, לקחת מתנות באלס וכו', בלקיחה נתנה לנו וכו', במתנה נתנה לו. כי שתי הבחינות איתנהו ביה, מקודם נתן לנו הקב"ה חורחו במתנה, אבל תכלית התנייה היא כדי שעל ידי מצוות המורה זוכר אבריו, וזוכה אל המורה בצחינת לקיחה.

19 וזהו הכוונה במה שאמרו חז"ל (מכות כ"ג ע"ט) ראה הקב"ה לזכות את ישראל

לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, "לזכות" פירושו מלשון זך ונקי, היינו שהקב"ה ראה שזוכר עצמינו ונטהר את אברינו לכבוד שמו יתברך, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, דהיינו שנתן לנו את המורה בצחינת מתנה, כדי שעל ידי המורה והמצוות זוכה לזכר אבריו וגידיו, וזוכה להשיג את המורה בצחינת לקיחה, וזוכה להשיג כי המורה היא חיות הנשמה.

ולתכלית זאת, זוכה לנו הקב"ה אחר מתן תורה, לזכות משכן, כדי שעל ידי המשכן זוכה אל המורה בצחינת לקיחה, כי תכלית המכוון בצנין המשכן היתה, שזכח השראת השכינה שנמשכן, יוכל כל אחד ואחד מישראל לטהר לבו מכל מאות עולם הזה, ולזכר אבריו וגידיו, עד שיאלו לבנו כמקום המקדש להשראת שכינתו יתברך, כמו שאמר הכתוב (כ"ה ט) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ודרשו

בספיה"ק (אלשיך ושל"ה הק') צמחו לא נאמר אלא צמוכס, צמוך כל אחד ואחד מישראל, שכל אחד ואחד מישראל יעשה מקדש צמוך לבו, שיטהר לבו מכל הבלי עולם הזה ומאוויותיו, ועל ידי זה ושכנתי בתוכם, מוכל השכינה הק' לשרות בקרבו, שזאת היתה עיקר תכלית צנין המשכן, שהשכינה הקדושה מוכל לשרות צמוך כל אחד ואחד מישראל, ועל ידי שיטהרו לבנם וזכרו

אצריכס, יזכו אל המורה בצחינת לקיחה, כי יזכו לה מצד עבודתם, לא בצחינת מתנה.

ולכן כאשר זוכה הקב"ה על נדבת המשכן, כתיב "ויקחו" לי תרומה, כי תרומה היינו המורה שניתנה למ' יום, כדברי בעל הטורים, ואמר הכתוב, שעל ידי צנין המשכן תזכו שהמורה תהיה אללכם בצחינת "ויקחו", היינו כקיימה וקנין, לא בצחינת ויתנו שהיא מתנה. ומקיים הפסוק, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, פירוש על ידי שידב כל איש את השוקת לבו לכבוד שמו יתברך, ויטהר לבו מכל המחאות הגשמיות, שלבנו יהא מקדש להשראת השכינה, על ידי זה "תקחו" את תרומתי, תהיה המורה אללכם בצחינת לקיחה.

וזהו שאמרו במדרש על זה, הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם, היינו שעיקר תכלית צנין המשכן הוא שהמורה תהיה אללכם בצחינת לקח טוב, בצחינת לקיחה, אלא שמקודם "נתתי" את המורה לכם במתנה, כדי שזכח קיום מצוות המורה תזכו אצריכס, ועל ידי זה תזכו אל המורה בצחינת לקיחה. וזהו שסיים המדרש ואמר, אל תעוובו את "המקח" שנתתי לכם, פירוש אל תעוובו את צחינת "המקח",

שהמורה לא תהא אללכם בצחינת מתנה, כי אם תקנו אותה בצחינת לקיחה.

ובזה יזון מה שאמרו חז"ל, גשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מק' אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, פי' כי מיד שאמרו ישראל נעשה ונשמע, זוכו לקבל המורה בצחינת מתנה, מיד אמר הקב"ה "ויקחו" לי תרומה, ועשו לי מקדש, שעל ידי צנין המשכן יעשו בני ישראל מקדש להשראת שכינתו צמוך לבנם, ועל ידי זה יזכו שהמורה תהיה אללם בצחינת "ויקחו" בצחינת קיחה וקנין, שזאת היתה תכלית צחינת המורה.

The Chachamim tell us all kinds of strange things about the first human being at the point of his creation. They tell us (*Kobeles Zuta* 6:7) that when the *malachei hashareis* first saw Adam, they made a mistake and wanted to say Shirah. A *malach* doesn't have *bechirah*, free will. You know why? Because a *malach* sees everything with perfect clarity. He sees the Divine clearly and therefore cannot choose to do something that goes against the Divine will; it is impossible.

And yet ... and yet, when these same *malachim* saw this fantastic creature called a human being for the first time, they made a major error. They thought they were in the presence of the Divine, and they wanted to say Shirah. What does this tell us about the stature and aura of *Adam Harishon*? What does this tell us of his sublime nature that bordered on the Divine?

In another place, the Midrash tells us that part of Adam's body shone like the sun. I don't know what this means or what message it intends to convey, but it tells you something about *Adam Harishon*. He must have been an incredible being.

But that was not the original intent. The *tzuras ha'adam*, the human form that the Almighty intended when He created the world, was not the present human form. It was something much higher and more exalted. It was the human being in its ideal and perfected form.

23 After the *cheit*, after Adam sinned, he lost his pristine *tzuras ha'adam*, but the intent of the Almighty did not cease to exist nor did it change. The Almighty still wanted and intended for the human beings that inhabited the world to recapture that original *tzuras ha'adam*, but this was no longer a simple matter. The people that the Almighty had created with a sublime *tzuras ha'adam* had ruined it, and it was now their responsibility to recapture and reconstruct that which they had squandered away. It was now time for a different approach, a subterranean process of reconstruction effected by people under the guidance of the Almighty.

* This is how it has to be. It was the Almighty's will to create a being that had *tzuras ha'adam* in its ideal form, a being created in the image of the Lord, a being with a commanding stature and dazzling appearance to whom the entire world would be subordinated, a being who would be the keeper of the created world. If it were not possible to recapture this level of *tzuras ha'adam*, if it was definitely irretrievable, then there would be no point to the continued existence of the world.

24 No, there is a very deep message here. The Gemara is telling us that the whole process of reconstruction came to a climax at *Matan Torah*. The filth of the serpent was finally cleansed, and now the world had not just one *Adam Harishon* but rather an entire nation of *Adam Harishons*. This is the significance of the two crowns.

As for what the Chachamim tell us about all the sick and the infirm being healed at Mount Sinai, it was not an amnesty. It was not compensation nor a bonus for accepting the Torah. It was actually *Ma'aseh Bereishis* again – a rebirth.

At *Matan Torah*, our Chachamim are telling us, the Jewish people returned to the state of humankind during creation. They recovered the *tzuras ha'adam*, and with it a flawless and perfect physicality. It was therefore only natural that the sick should be healed and the blind should see and the deaf should hear and the lame should walk, because *Matan Torah* was a rebirth in every sense of the word.

The commentators say that the *Taryag Mitzvos*, the six hundred and thirteen cardinal *mitzvos* of the Torah, are divided into two groups, the two hundred and forty-eight positive commandments and the three hundred and sixty-five prohibitions, corresponding to the two hundred and forty-eight limbs and organs and the three hundred and sixty-five blood vessels. What does this teach us? That the whole point of *Matan Torah* was to bring us back and elevate us to the point of pristine perfection of the human being, the pure *tzuras ha'adam* without any distortions.

25 What fools these mortal be, a poet once said. We think

that what we see ... that this is it. The human being as we know him is the *tzuras ha'adam*. A little more *tzaddik*, a little less *tzaddik*, a little more ideal, a little less ideal, but it's all basically the same thing, the same product. This is the world and this is the human race.

That's a major error. This is not man. This is not what man was meant to be. These are ants. We live in a society of ants. Not even ants. Ants, at least, can live in peace with each other.

26 The Midrash tells us (*Pirkei d'Rabbi Eliezer*), "Rabbi Elazar ben Arach said: When the Holy Blessed One descended onto Mount Sinai to give the Torah to the Jewish people, six-hundred thousand angels came down with Him, corresponding to the six-hundred thousand heroic Jewish people ... and they crowned all the Jewish people with the crown of the ineffable Name. During all those days before they committed that [sinful] act, they were as pleasing to the Holy Blessed One as were the ministering angels; the Angel of Death had no power over them, and they did not defecate as human beings do. But once they committed the act of the calf, the Holy Blessed One was angry with them, and He said, 'I had thought you would be like the ministering angels, as it is written (*Tehillim* 82:6-7), *I said that you are lords ... [now,] however, you will die like people ...*'"

* Listen to the words of the Midrash. There it is, black on white. The Torah in its totality elevated us to the level of *malachei hashbareis*. Before we get into the differentiation of the Torah into its elements – *matzah, sukkah, tefillin, mezuzah, kashrus* – and their individual meaning and purpose, the Torah in its totality was the groundwork for the reconstruction of the *tzuras ha'adam* that was lost at the time of creation.

27 Mashiach is about? Free ice cream? Peace, prosperity and an endless all-expenses-paid vacation? Mashiach is the culmination of the process of history. At that time (*Yeshayahu* 11:19), "the world will be filled with the knowledge of the Almighty like the waters that cover the seas." In the time of Mashiach, the shaft of Divine light will once again penetrate into the earth, and human beings will be able to adjust to it. How that will happen I do not profess to know, but I do know that the *tzuras ha'adam* will be restored.

And that also explains the incessant repetition of *Yetzias Mitzrayim*, the exodus from Egypt; that's the essence of Pesach and is recalled all through the year. All right, there was a liberation. We got our freedom. But lots of people have been liberated. The freedom we celebrate on Pesach is the liberation of the inner person. A person who is chained to his instincts and desires is not a liberated person. The freedom and liberation we're talking about here, it's all about the *tzuras ha'adam*, the removal of the obstacles to the process of reconstruction and rebirth.

28 So now we get back to the original question of the Almighty going down and Moshe going up. What does this mean? You can't learn Chumash like a little child. The Almighty has no corporeal body, nor does He have any kind of finite, circumscribed presence that can be said to descend and ascend. So what does the Torah mean when it speaks of His descent?

I believe it means that He sent a shaft of Divine light down into the material world, a revelation of light that illuminated the dark material world before the stunned eyes of the Jewish people who stood at the foot of the mountain. And then Moshe went up, he ascended, he rose up toward that suddenly revealed shaft of Divine light. This tells us that a person who lives inside a material body, who is restricted and earthbound, whose *nesb-amah* is trapped and imprisoned within the boundaries of the five senses, can still bring himself upward and correlate himself with the shaft of Divine light. And when he does it, he achieves *tzuras ha'adam*.

Later, when Moshe came down from the mountain, the Torah tells us (*Shemos 34:29*) that his face was shining. That shine was the same as the shine that emanated from *Adam Harishon*, because at that point Moshe had achieved the *tzuras ha'adam* of *Adam Harishon* before the fall.

Before we can delve into the depths of the Torah and all its infinite and fascinating details, we have to gain an inkling of what the totality of the Torah is all about. We have to have at least a glimpse of the apex, the high point of what the Torah is all about. The whole point is to recover *tzuras ha'adam*. Every *mitzvah* brings us closer to it, and every *aveirah* distances us from it.

There's an amazing thing that I think everyone knows, but few people stop to consider. The Torah tells us (*Shemos 19:2*) that the Jewish people encamped at Mount Sinai. The word used for encamped is *vayichan*, which is the singular form of the verb. Rashi immediately points this out and concludes that it means *ke'ish echad b'lev echad*, as one man with one heart.

Why was this necessary? Why was this a prerequisite for the Giving of the Torah? And which "one man" are we talking about here? It means that the entire nation was like one man, like man in his ideal state, the way the Almighty intended him to be, like *Adam Harishon* when he was first created.

כל עיני זה בא לעורר את לבבנו אל חובת הזמן שאנו עומדים בו עתה, שהוא זמן קבלת התורה, כי בחודש הזה חודש אדר קבלו בני ישראל את התורה מחדש, כמו שאמרו חז"ל (שבת פ"ח ע"א) הדור קבלוה בימי השעשורה, דכתיב (אסתר ט' י"ג) קימו וקבלו היהודים עליהם, לכן בחודש הזה נרץ האדם לקבל על עצמו עול תורה מחדש, ולהרבות בחורה ובעבודה ביתר שאת ועוד, כמו שפירש החוה"ק הקדוש מלובלין ז"ל, כמה שאמרו חז"ל (מענין כ"ט ע"ב) משנכנס אדר מרבין בשמחה, פירוש משנכנס חודש אדר,

"מרבין" בחורה ועבודה, "בשמחה" על ידי כח השמחה הנשפעת בימים אלו, כי כח השמחה מביא את האדם למוחין ודגלות, שבהם זה יוכל להוסיף בחורה ועבודה. וכח השמחה מסירה מן האדם כל מיני חשכות, כי כאשר האדם שרוי בשמחה צורחין כל הקליפות מפניו, כי השמחה מחזקת את כח האמונה בלב האדם, וכח האמונה הוא קס המות אל כחות הקליפה. וכח זה יכול האדם להרבות בחודש הזה בחורה ועבודה, ולקבל עליו עול תורה מחדש.

החורה לטהר לבבו, אלא אחר שגמר סדרי לימודיו, חוזר וממלא תאוה לבבו בכל העולה לפניו, ואינו עוזב לטהר עצמו מתאוותיו ומדעותיו הרעות, אלא לבו מלא בכל מיני תאוה עולם הזה, ובלבבו חושב כי שלום יהיה לו, שהרי למד החורה וידע לפלפל היטב, בלימוד כזה לא פעל כלל תכלית החורה, ואין השכינה יכולה לשרות בקרבנו, כי אין בלבנו מקום פנוי להשראת שכינתו יתברך, ואין לו שום שייכות לקדושת החורה, כי לימוד תורה כזה אינה נקראת בשם תורה כלל, כי תורה היינו לשון מורה, שמורה לאדם הדרך הישך להתקרב אליו יתברך, כמו שאמרו בזוה"ק (מ"ג ע"ב ע"א) קוב"ה אורייתא וישראל חד, ששלשמן קשורים זה בזה, כי זהו סגולת החורה, שמקרבת את נפש הישראלי אל הצורה ז"ה, ואם לאו אין זו נקראת תורה, כי לא הורתה לו את הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה לקרב נפשו אל הצורה ז"ה.

לאכול ולשחות ולישן לשם תאוה. ועבודה האדם בימים אלו הוא, למחות את כחו של עמלק השוכן בקרב לבבו, שיעבוד להכניע תאוה לבבו. ועל זה רומז השם "אדר", שהוא מלשון אדיר וחזק, זה בא לרמוז לאדם, שחודש הזה נרץ להתאזר בעו וגבורה, ללחום עם כח הגופני שבו ועם כח עמלק, כמו שאמרו חז"ל (ביצה ט"ז ע"ג) הרובה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר אדיר במרום ה', פי' מי שרובה שנכסיו דהיינו התורה והמזות שלו, יתקיימו אללו, ויתקבלו לרצון לפניו יתברך, יטע בהם אדר, היינו שיתאזר בעו וגבורה ללחום עם כח הגוף, וזו היא עבודת האדם בחודש אדר, שבו קבלו את התורה מחדש מתוך אהבת הנס, ובני ישראל זכו להרגיש אז את אור אהבתו יתברך בחוך לבם, וזכו ללמוד התורה בדחילו ורחימו, בטרתם הלב ובאהבה רבה אליו יתברך, וכח זה מתעורר בכל שנה ושנה, שעל ידי שנלחום עם כחו של עמלק, נוכח גם אנו לקבל את התורה מחדש מתוך אהבה, ומחוך טרתם הלב.

במצא כי אי אפשר לאדם לקבל התורה מחדש, בנתינת קימו וקבלו, כי אם על ידי שעובד על עצמו לטהר לבבו מתאוות וחמדת עולם הזה. וזו היא מנחת מלחמה עמלק בימים אלו, כי עמלק היינו כח הרע השורה בלב האדם, המושך את האדם לנטות אחר תאוה גופו החומרית,

31 וקחו לי תרומה, כי לקח טוב נתתי לכם, שיעקר קבלת החורה היא, שהאדם יזכה אל החורה בנתינת לקיחה, שלתכלית זו נתן לנו הקב"ה את תורתו במתנה, כדי שעל ידי מנחת החורה יוכל האדם לטהר לבבו מכל הבלי עולם הזה, ולווכך את אבריו וגידיו להיות מקדש להשראת שכינתו יתברך. וכן בכל יום ויום הקב"ה נותן לנו מחדש את החורה במתנה, כמו שתיקנו לבדך בכל יום, ברוך אלה ה' נותן החורה, לשון הווה, וכל זה כדי שעל ידי החורה והמנחת יהא בכחתי לוכך את עצמינו ולטהר לבבנו, ולזכות אל החורה בנתינת לקיחה. ועל ידי זה נוכח להרגיש כי החורה היא חיות ומזון הנשמה, ונוכח להרגיש כי אין לו לאדם חיות אמיתית בעולם הזה כי אם על ידי החורה.

ולבן נקבל עלינו עתה, שזאת תהא כוונתנו בלימוד החורה, שעל ידי כח החורה נוכח לקדש ולטהר אברינו וגידינו, להתרחק מכל תאוה הזמן, ולטהר לבבנו מכל חמדת עולם הזה והבלי, לעשות בחוך לבבנו מקדש להשראת שכינתו יתברך, כי רק כאשר האדם לומד החורה בזוונה זו, זוכה להתקשר אל החורה, ולהרגיש את אור החורה, ורק אז לימוד תורתו מקובלת לפניו יתברך. מה שאין כן אם האדם אינו מכווין בלימוד

35

איתא במדרש (שמו"ר לג, א) עה"פ ויקחו לי תרומה הה"ד (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו, אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה, שנאמר ויקחו לי תרומה, פי' ויקחו לי ויקחו אותי. משל למלך שהיתה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו, אמר לו בתי שנתתי לך יחידת היא, לפרוש ממנה איני יכול, ולמר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול לומר לכם אל תטלוה

איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש.

והנה כמבואר המצוות שנאמרו לכלל ישראל יש להם שייכות גם לכל יחיד, ובכלל זה גם מצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכמאמרם ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד. וע"פ דברי המדרש הללו הרי ענין מצוה זו הוא עשה לי קיטון אחד שאדור אצלכם, כי לפרוש ממנה איני יכול, היינו שא"א לתורה בלא דבקות בה, ולכך עשה לי קיטון אחד שאדור אצלכם, היינו שיקדש דבר מיוחד שבדבר הזה יהיה תמיד דבוק בה. ודבר זה צריך להיות אצלו עיקר העיקרים של חייו, שיקיים זאת בכל העתים כחשיכה כאורה, בבחי' חסיד לדבר אחד, ועי"ז הוא שומר על הקשר עם הקב"ה. כאשר יש

37 כן י"ל דקאי על האמונה, וע"ד דאי' בגמ' (מכות כד.) בא חבוק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחיה, כי לא תתכן הדבקות בה' כ"א ע"י בהירות האמונה שיש ליהודי, וכמאמר צדיקים אמונה היא דבקות. האמונה היא הקיטון אחד המלוה את יהודי בכל העתים והמצבים כמד"כ (תהלים פט)

ואמונתך סביבותיך, וכן (שם קיט) כל מצותיך אמונה. האמונה מקפת יהודי בכל עניניו, הן במדרגות הגבוהות ביותר בריש כל דרגין ישנו ענין האמונה, והן תחות כל דרגין במדרגות הנמוכות ביותר. והאמונה צריכה להיות אצל יהודי בבחי' קיטון אחד, המבצר המיוחד שתחת שליטתו, שאו בכל מצב שנמצא יכול להחזיק מעמד בכח האמונה, וע"י האמונה הוא בא לדבקות בה', ומקיים ועשו לי מקדש.

והנה הדרך להגיע לועשו לי מקדש היא כרכ' ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, ופירשו בזה צדיקים, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, היינו הדברים שתשוקת לבנו מיוחדת אליהם והם היקרים אצלו מכל יקר, אותם העניינים רצון השי"ת מיהודי שימסרם לו לתרומה. וזהו תקחו את תרומתי, שלוה קורא הקב"ה תרומתי, מה שמוסר להשי"ת את הדבר שהוא אצלו עיקר

38

החיים, ולא כאשר נותן תרומתו מענינים שאינו מייחס להם חשיבות מרובה. עוד יש לפרש הכ' מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כי מה יעשה יהודי שאין לו מה לתת תרומה, בחי' ולרש אין כל, עצתו שיקיים ידבנו לבו, לפחות ימסור להשי"ת את לבו, שיהיה לבו לב יהודי אשר נכספה וגם כלתה נפשו, שמשתוקק וצמא לאור בבחי' צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, ובשום אופן אינו משלים עם המציאות הזו שמסתובב בלא הרגשת טעם ותענוג אף מהענינים המקודשים ביותר, ושומר ומצפה לעת שישוב להרגיש נועם ותענוג אלקותו ית'. תשוקה זו היא מה שיש לו למסור בבחי' קיטון אחד, וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שגם זה נקרא תרומתי, אף אם בפועל אין לו מה לתת, יחזיק מעמד בכח תשוקת הלב שלו.

והלבו

קלג

פרשת תרומה

הלקה

39

איתא בשפת אמת (ליקוטים ר"ח אדר) שם החידושי הרי"ם שמו"ש אדר הוא מלשון חו"ל (שמו"ר לג, א) קיטון אחד עשה לי שאדור אלכם, כי חודש אדר הוא זמן מסוגל להמשך שכינה לתחומים ולעשות דירה לו יתנצח. וכמו שאיתא בתלמודי הבעש"ט ז"ע (מאור עינים בפרשמו; דגל מחנה אפרים ליקוטים) שאדר הוא אל"ף דר, היינו אלופו של עולם דר, לעשות לו יתנצח דירה בתחומים. והאלוף הוא על ידי דל"מ רי"ש כדאיתא בשפת אמת (ליקוטים סג) שהכוונה היא דל ורש, שעל ידי שבני ישראל יודעים שהם דלים ורשים על ידי זה הם יכולים להמשיך את השכינה בתחומים, ולעשות דירה לאלופו של עולם. וכדאיתא בעבודת ישראל (בהפטרות) שם המגיד הגדול זי"ע לפרש הפסוק (יחזקאל יא, טו) ואהי להם למקדש מעט, היינו על ידי המדה של מעט שבני ישראל ממעטין את עצמם, על ידי זה אהיה להם מקדש. ונחודש אדר שמסוגל לעשות דירה בתחומים, נריכס לעבוד על מדה השפלות והענוה. עמלק מתנגד למדה זו של ענוה, כדאיתא בספ"ק שעמלק נגימטריא רס, שהוא היפוך ענין ענוה ושפלות ורואה להביא נמוך בני ישראל גיאות ושיהיה ורס לצנך ושכחת (דברים ט, יד). ועבודת החודש היא לעסוק במדות דל ורש, וגד זה לוחם עמלק כדכתיב (שמות ט, טו)

40

משנבנם אדר מרצין בשמחה (מעניי כט, א) שמחה נמשכת ע"י התקרבות להשי"ת, כי שמחה בזה מזה שאדם מרגיש שיש לו קשר לשלימות, ועצבות בזה כאשר אדם מרגיש העדר עצמו. וכל מה שאדם דבוק בעניני עולם הזה אשר הם באמת דברים של העדר, הרי זה גורם לו להרגיש את עצמו חסר. ושמחה בזה מתוך הרגשה של שלימות, ולכן כאשר מאיר אור הנשמה זה גורם שמחה לאדם. ולהיפוך בהתגברות כוחות הגוף שהיא דבר העובר, זה מביא עצבות לאדם. שמחה שייך רק כאשר האדם דבוק להקב"ה אז יש לו קשר לשלימות ועי"ז הוא בא לידי שמחה, ומרגיש השמחה של עוז ומדה במקומו (דה"א טו, טו). מכל עניני עולם הזה אי אפשר לזא לידי שמחה, ומה שרואים שמחה אצל בני אדם ששקועים בעניני עוה"ז זה רק הוללות, שכל חכמיה היא לעשות פעולות כדי להשכיח את האדם ממצבו, שלא יזכור כל העצבות שלו, ורואה לזרות ממצבו מרוב יגון, ולכן זה מביאו לידי הוללות, שבעת ההוללות הוא שוכח מהכל, ואין צוה אפילו מעין השמחה שצאה על ידי המיומנות הנפש לידבק בצורה כל עולמים.

ליהודי את הקיטון הזה, הדבר המיוחד שעל ידו הוא דבוק תמיד בהשי"ת, לא יתכן שישכח מהקב"ה, ולעולם אינו מתנתק מדבקותו בה', כי דבר זה מוכיחו שלא יסיח דעתו מהבורא ית'. ובכלל מצות ועשו לי מקדש, שייכין בעצמו מקום להשראת השכינה ע"י דבר מיוחד בחי' קיטון אחד שעל ידו הוא מקושר תמיד להשי"ת, וזהו המקדש שעושה להשראת שכינתו ית'.

36 ומהאמור ועשו לי מקדש, לשון קדושה, נראה שענין הקיטון הזה קאי על ענין הקדושה, וכמו שנצטוונו ע"י בתורה בלשון קדושים תהיו, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואנשי קדש תהיון לי. עי"ז שיהודי מתנהג בקדושה מגיע הוא לדבקות בה'. וזהו ועשו לי מקדש שע"י יהיה ושכנתי בתוכם, תהיה בכס השראת השכינה. וכמו דלויפך ח"ו כתיב (דברים כג) ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, שערות דבר גורמת לסילוק השכינה, עי"ז כשיהודי שומר את עצמו בקדושה נעשה ראוי להשראת השכינה, ומקיים המצוה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

The only language for communicating things too deep for words is song. If our ear is attuned, we hear the moving message borne by the melody. But a coarse and insensitive person will miss it.

When Shabbos begins, we attain such closeness to Hashem that it cannot be expressed in words. So, at this exalted moment, we don't talk; we sing. Nothing less will do. Whoever has an attuned ear understands that there is no other way to express the *neshamah's* joy over the coming of *Shabbos Kodesh*. If someone doesn't understand, there is no way to explain it.

Shabbos touches the deepest feelings in the heart of the Jewish people. At this time we meet *HaKadosh Baruch Hu*, and an indescribable love is aroused. All we can say is: "*Mizmor shir Yom-haShabbos, tov l'hodos laShem!*"

This is what Shabbos is all about. It strikes a chord hidden

deep within the Jewish heart. It is the point of connection between us and Hashem.

We asked before: "Who is Shabbos? Who is this personality?" Now we can answer: This "personality" is actually Hashem. For *Chazal* tell us that "Shabbos" is one of Hashem's Names.⁸

44 And when people drive their cars on Shabbos, it's the same thing. *HaKadosh Baruch Hu* is sprawled on the ground, so to speak, under the wheels of those cars.

Shabbos is Hashem's name. These days, when the *Shechinah* is sprawled on the ground for all to trample on, Hashem is seeking a home in which He may find refuge. And this is *Kabbalas Shabbos*. We greet Hashem and say to Him: "Hashem, in my home You can find rest and refuge. The house is clean, both physically and spiritually. I have rid my home of all the 'idolatry' that so sullies the world today. There are no foreign influences here. It is a wholly Jewish home. Please come in."

Fortunate is he who can say this on *Shabbos Kodesh*. And even more fortunate is he who can say all week long, "In my home there is only Torah. Not Torah plus other things. Only Torah. Only *Yiddishkeit*. If we want to tell a child a story, we tell him only stories of *tzaddikim*. Here we are involved only with the holy *Shechinah*."

As soon as Hashem finds a place to rest, He will no longer be rolling under the wheels of the cars outside.

My dear fellow Jews, we are responsible for the fact that Hashem is sprawled on the ground, homeless. If our homes were pure and holy, like the *Beis HaMikdash*, everything would be different.

"Home" means a clean place where we may be alone with Hashem, without the presence of strangers. Only holiness and purity. This is especially true of those special moments of *Kabbalas Shabbos*. We should be ready early and sit down and say: "Hashem, we're waiting for You. Here, You can find peace."

45 One reason we don't feel the presence of Shabbos is because we don't know how to greet her. We don't give her the welcome she deserves. If we work on this, we will feel the holiness of Shabbos much more, and this feeling will open up the great fountain of *berachah* that Shabbos is, showering goodness and blessing upon us all week long.

עוד י"ל ענין ועשו לי מקדש שקאי על הש"ק.
כמאה"כ ויברך א' את יום השביעי ויקדש אותו,
ויקדש אותו היינו שעשה את הש"ק למקור הקדושה,
כדאיתא בראשית חכמה (קדושה ב) דבכל ענין של
קדושה שיהודי רוצה להתקדש עליו להמשיך
הקדושה מש"ק שהיא מעיין הקדושה. וזה עשה לי
קישון אחד, לכהפ"ח מקום אחד של קדושה, שהש"ק
תהיה אצלו פינה של קודש קדשים, כמאמר מרן
הר"ן מלכו"ב זי"ע "די וואך ווי די וואך חאטשע
שבת", שלכהפ"ח בשבת יהיה דבוק בה, והיא תהיה
אצלו בחי' הקישון אחד, ובוה יקיים ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם.

42 וענין זה ישנו גם בש"ק שהיא כאמור בבחי'
ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שהש"ק היא מעיין
הקדושה הנותנת ליהודי כח הקדושה למלא את היעוד
של ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. הכח
להגיע לכל עניני קדושה הוא ע"י הש"ק כי היא
מעיין הקדושה וממנה נובעת ומתפשטת הקדושה.
ועל זה נאמר ועשו לי מקדש, כי לפי ערך הכנתו
של יהודי ובמדה שהוא מקבל את כח הקדושה של
ש"ק כך מתקיים בו ושכנתי בתוכם, במדה זו יש
לו התפשטות הקדושה מש"ק. וכח הקדושה של ש"ק
מגרש את כחות הטומאה, כמד"א בזה"ק וכל
שולטני רוגזין ומארי דדינא כולו ערקין ואתעברו
מינה, שכל כחות הטומאה בורחים ומסתלקים מפני
כח הקדושה הנשפע ומתפשט מש"ק. וזהו בי' מאמר
מרן אדמו"ר בעל דברי שומאל זי"ע שעיקר תיקוני
השובבי"ם המה השבתות של תקופת השובבי"ם, כי
הדרך לגרש את כח הרע שיש באדם ולטהר את
הטומאה והזוהמא שבו היא בעיקר ע"י כח הש"ק
שהוא בבחי' מעט אור הדוחה חשך הרבה, שכוחות
הרע כולו ערקין ואתעברו מינה. וזהו כח נצחי
שנתן הקב"ה לישראל לקיים ועשו לי מקדש ושכנתי
בתוכם ע"י ש"ק, בכדי שיהודי יהיה מקום ראוי
להשראת השכינה. ומח"ט רגע אחד מש"ק חשוב
ככמה וכמה שעות בימות החול כמאמר מרן הס"ק
מסלונים זי"ע, כי מש"ק מתפשט כח הקדושה על
כל ימות החול ועל כל מציאותו של יהודי.

46

533 - חומר התנאים

Sometimes, on the eve of the holy Shabbos, when your spirit soars heavenward, and you contemplate the *kedushah* of God and Yisrael, you no longer see private individuals of *Klal Yisrael*; instead you see the transcendent Queen — a shining light that emanates from the essence of the *kedushah* of Hashem that manifests itself within these individuals. With your *neshamah yeseirah*, it is as if your eyes scan all of the Jewish people at once. You see them bent under the burden of their troubles, shaken and sullied, suffering and sighing. And yet, amidst all of this anguish, they are joyous, singing and proclaiming before the Almighty, "Master of the Universe! We are Yours, and we are suffering for You! With our whole lives and souls we will crown Your sovereignty over the entire world, and we will fill the whole world with the illumination of portions of Your *kedushah*, Your *da'as*, Your will, even Your very essence, so to speak."

When your soul sees this, you feel aflame with passion, your *nefesh* is now neither broken nor depressed. On the contrary, your soul is exhilarated and uplifted with holy pride over the aspect of *Malchus*, the sovereignty of *Knesses Yisrael*